

Link article (Style APA): Vavryniv O. S., & Yaremko R. Ya. (2022). Empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization. *Insight: the psychological dimensions of society*, 8, 56-69. DOI: 10.32999/2663-970X/2022-8-5

Link article (Style DSTU 8302: 2015): Vavryniv, O. S., Yaremko, R. Ya. Empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization. *Insight: the psychological dimensions of society*, 2022, 8, 56-69. DOI: 10.32999/2663-970X/2022-8-5

UDC 159.92:355.588-051:[316.47+331]

Empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization

Емпатія як чинник розвитку особистісних складових професійної самореалізації майбутніх рятувальників

Received: May 20, 2022

Accepted: November 14, 2022

Vavryniv Olena Stepanivna

PhD in Psychology, Lecturer
Department of Practical Psychology
Lviv State University of Life Safety
vavrynivolena@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-5166-6887>

Yaremko Roman Yaroslavovych

Lecturer
Department of Practical Psychology
and Pedagogy
Educational and Scientific Institute
of Psychology and Social Protection
Lviv State University of Life Safety, Ukraine
yaremic4@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-2781-7788>

Вавринів Олена Степанівна

кандидат психологічних наук, викладач
кафедра практичної психології
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності, Україна
vavrynivolena@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-5166-6887>

Яремко Роман Ярославович

викладач
кафедра практичної психології
та педагогіки
Навчально-науковий інститут психології
та соціального захисту
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності, Україна
yaremic4@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-2781-7788>

Abstract

The article theoretically substantiates and empirically defines the interrelation between empathy and characteristics of future rescuers' professional self-realization. **The purpose** of the article is a theoretical and empirical research of empathy as a factor in the development of characteristics of the professional self-realization of future rescuers. **Research methods.** The authors used the following psychodiagnostic

Анотація

У статті теоретично обґрунтовано і емпірично визначено взаємозв'язок емпатії та параметрів професійної самореалізації майбутніх рятувальників. **Метою** статті є теоретико-емпіричне дослідження емпатії як чинника розвитку параметрів професійної самореалізації майбутніх рятувальників. **Методи дослідження.** Для проведення емпіричного дослідження використано

tools to conduct an empirical research: "Diagnostics of the level of empathic abilities" by V. Boyko, "S. Ritchie & P. Martin motivational profile test"; "Determination of personal life goals and values" by P. Ivanov, E. Kolobova; "A.M. Schubert risk propensity test"; "SACS" by S. Hobfoll (adapted by N. Vodopianova and O. Starchenkova); "Forecast" (neuropsychic instability assessment). Grade point average (GPA) for majorities was used as an additional variable. Correlation analysis was applied. **Results.** Based on the empirical research, it was found that the respondents who are about to risk perform assertive and careful actions, demonstrate high rates of empathy, need high financial support, strive for development and recognition from others, and are able to set complex tasks and complete them. The respondents also seek high tangible security, power, health, personal growth, and love. Correlation analysis showed that empathy has interrelations with such parameters as safety and security, service to people, personal growth, satisfaction, risk propensity, assertive actions, social contact, impulsive actions, aggressive actions, a favorable prognosis of neuropsychiatric stability, and the need to form stable relationships (GPA is 5.0-4.1 and 4.0-3.1). **Conclusions.** It is generalized that under correlation analysis, empathy has strong interrelations with almost all personal components of the professional self-realization of future rescuers.

Keywords: cadets, motivation of professional activity, motivational profile, life goals, risk propensity, helping profession.

Introduction

According to social and psychological studies, personal self-realization is often considered through the prism of professional self-realization, and professional realization is interpreted as a process and the outcome of individual achievement of the maximum level of self-development, the ability to project their potential in their profession and succeed.

In the context of the professional realization of future rescuers, the maximum level also comprises a high empathy indicator. In such a case, empathy acts as a motivational factor in rescuers' professional activity, which inclines toward professional self-development to provide high-quality care and thus promotes full-fledged professional self-realization (Vavryniv, 2020).

The importance of empathy is widely analyzed in terms of professional becoming and activities as a whole. Empathy is regarded as

психодіагностичні інструменти: "Діагностика рівня емпатійних здібностей" В. Бойко, "Вивчення мотиваційного профілю особистості" Ш. Річі і П. Мартіна; "Визначення життєвих цілей та цінностей особистості" П. Іванов, Є. Колобова; "Діагностика рівня готовності до ризику" А. Шуберта; "SACS" С. Хобфолла (в адаптації Н. Водоп'янової і О. Старченкової); "Прогноз" (оцінка нервово-психічної нестійкості). Як додаткова змінна використано середній бал з профільних дисциплін. Застосовано кореляційне аналізування. **Результати.** На основі проведеного емпіричного дослідження встановлено, що респонденти, які готові ризикувати, здійснюють асертивні та обережні дії, демонструють високі показники емпатійності, потребують високого фінансового забезпечення, прагнуть до розвитку та визнання зі сторони інших людей, здатні ставити перед собою складні завдання та реалізувати їх. Також респонденти прагнуть високого матеріального забезпечення, влади, здоров'я, особистісного зростання та кохання. Кореляційне аналізування засвідчило, що емпатія має взаємозв'язки із такими параметрами, як: безпека та захищеність, служіння людям, особистісне зростання, відчуття задоволення, готовність до ризику, асертивні дії, встановлення соціального контакту, імпульсивні дії, агресивні дії, сприятливий прогноз нервово-психічної стійкості та потреба формувати стабільні взаємини (середній бал 5.0-4.1 та 4.0-3.1). **Висновки.** Узагальнено, що на основі кореляційного аналізування емпатія має тісні взаємозв'язки практично з усіма особистісними складовими професійної самореалізації майбутніх рятувальників.

Ключові слова: курсанти, мотивація професійної діяльності, мотиваційний профіль, життєві цілі, готовність до ризику, професія допомагаючого типу.

Вступ

Згідно соціально-психологічних досліджень, самореалізація особистості досить часто розглядається крізь призму професійної самореалізації, а реалізація в професійній сфері трактується як процес та результат досягнення людиною максимального рівня саморозвитку, можливості проектувати власний особистісний потенціал в свою професію та досягати в ній успіху.

У контексті професійної реалізації майбутніх рятувальників до високого рівня можемо додати високий рівень емпатії. У даному випадку, емпатія виступає мотиваційним чинником професійної діяльності рятувальників,

a key element of professionalism in medicine as the field of helping professions. Therefore, some contributions highlight the capacity for empathy and its impact on the training of doctors and nurses (Delgado Bolton, 2022). US scientists also deal with the influence of empathy on interest in career and professional realization, in particular, in medical students (Hojat, 2020). The interrelation between empathy and satisfaction in compassion and fatigue has also been elucidated. The study showed that a quarter of physicians, who took part in the experiment, are at risk of being exposed to stress due to excessive compassion (Hunt, 2019). Scientists examined empathy in the structure of the personality of volunteers as representatives of helping activities (Koval, 2021).

Scientists have researched the interrelation between empathy and motivation, as well as the possibility of forming sustainable empathy through understanding the motives of compassion (Weisz, 2021). In other words, empathy will manifest itself more actively when an empathizing person realizes the motive of his compassion. The relevant process will encourage rescuers in profound professional development, thereby contributing to professional self-realization.

Scholarly papers extensively study the rescuer's personality, personal and professional qualities, i.e., neuropsychic stability, motivation, peculiarities of responding to stress, interpersonal interaction, etc. (Wagner, 2021). Scientists also attempted to establish the causes of alcoholism and suicide among rescuers by comparing them with the peculiarities of professional activity (Healy, 2021; Zegel, 2022). The scientific community is searching for effective therapeutical methods for the adverse impact of professional activity on rescuers (Becker, 2022).

Modern studies show that the motivational component strongly affects the formation of the psychological readiness of the military. The military's prime motives for service are self-realization, obtaining recognition, and patriotism (desire to protect the Motherland) (Shebanova, 2020). Since rescuers consciously take risks in the performance of their professional duties, a motivational component is crucial for them as well as for the military. Empathy and compassion are motive mediator in the activities of representatives

що спонукає до професійного саморозвитку з метою надання якісної допомоги, а отже сприяє повноцінній професійній самореалізації (Вавринів, 2020).

Значення емпатії досить широко розглядається у професійному становленні та діяльності загалом. Емпатія вважається ключовим елементом професіоналізму в медицині, як у сфері допомагаючих професій. Так, існують праці, що висвітлюють здатність до емпатії та її вплив на навчання лікарів та медсестер (Delgado Bolton, 2022). Також науковцями США досліджується вплив емпатії на зацікавленість у кар'єрі та реалізації у професії, зокрема у студентів-медиків (Hojat, 2020). Також досліджено взаємозв'язок між емпатією, задоволеністю співчуттям та втомою. Дослідження показало, що чверть медиків, які брали участь у експерименті ризикують піддатися впливу стресу через надмірне співчуття (Hunt, 2019). Науковцями досліджено емпатію в структурі особистості волонтерів, як представників допомагаючих видів діяльності (Koval, 2021).

Науковцями проведено дослідження щодо взаємозв'язку емпатії та мотивації, а також можливості формування стійкої емпатії через осмислення мотивів прояву співчуття (Weisz, 2021). Тобто, емпатія буде проявлятися у більш активній формі, коли емпатуюча особа зрозуміє мотив власного співчуття. Даний процес у рятувальників спонукатиме поглибленому розвитку в професії, тим самим сприяючи професійній самореалізації.

У наукових працях широко представлено дослідження особистості рятувальника, його особистісних та професійних якостей, зокрема, нервово-психічної стійкості, мотивації, особливостей реагування на стрес, міжособистісної взаємодії та ін. (Wagner, 2021). Також науковцями зроблено спроби встановити причини алкоголізації та вчинення самогубств серед рятувальників, проводячи паралелі з особливостями професійної діяльності (Healy, 2021; Zegel, 2022). Науковцями здійснюється пошук дієвих методів терапії негативного впливу професійної діяльності на рятувальників (Becker, 2022).

Сучасні дослідження показують, що мотиваційний компонент здійснює неабиякий вплив формування психологічної готовності

of extreme professions, incl. rescuers (Vavryniv, 2020). Therefore, attention should be paid to empathy when studying the professional self-realization of representatives of helping professions to which rescuers belong.

We believe that in rescuing victims, a rescuer should perform his professional duty and take active empathogenic action. Consequently, a rescuer must have empathy in terms of one of the forms, namely, compassion as assistance (Vavryniv, 2020).

The purpose of the article is a theoretical and empirical research of empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization.

Methods

To achieve the purpose and determine the necessary indicators, the authors employed the following psychodiagnostic methods: "Diagnostics of empathic abilities" by V. Boyko, "S. Ritchie & P. Martin motivational profile test"; "Determination of personal life goals and values" by P. Ivanov, E. Kolobova; "A.M. Schubert risk propensity test"; "SACS" by S. Hobfoll (adapted by N. Vodopianova and O. Starchenkova); "Forecast" (neuropsychic instability assessment). (Korolchuk, 2004). Grade point average (GPA) for majorities was used as an additional variable. To establish the interrelation between the characteristics under study, correlation analysis was conducted using the mathematical statistics program SPSS v. 20. The study involved 172 fourth- and fifth-year cadets of the specialty "Fire Safety" of Lviv State University of Life Safety.

Results

Based on the conducted research, it was found that the cadets mostly show elevated empathy indicators. The study results under the Diagnostics of empathic abilities by V. Boyko are presented in Table 1.

The motivational profile was analyzed using S. Ritchie & P. Martin motivational profile test. The relevant results are presented in Table 2. The participants are future rescuers who are most eager for recognition from others, need well-structured work, want to be in demand, seek to advance and progress, and require high tangible support for their professional activities. They also

військовослужбовців. Основними мотивами вступу військовослужбовців на службу є: можливість самореалізації, отримання визнання, патріотичність (прагнення захищати Батьківщину) (Shebanova, 2020). Оскільки рятувальники свідомо йдуть на ризик, виконуючи свій професійний обов'язок, то для них як і для військовослужбовців, також буде важливим мотиваційний компонент. Емпатійне співчуття та співпереживання буде виступати мотивом-посередником у діяльності представників екстремальних видів діяльності, зокрема рятувальників (Вавринів, 2020). Тому для дослідження професійної самореалізації представників професій допомагаючого типу, до яких також відносяться рятувальники, слід додати дослідження емпатійності.

Вважаємо, що здійснюючи порятунок потерпілих, рятувальник повинен не просто виконувати свій професійний обов'язок, а розпочати активну емпатогенну дію. Для цього рятувальник повинен володіти емпатією в контексті однієї з форм, а саме – співчуття як співдія (Вавринів, 2020).

Метою статті є теоретико-емпіричне дослідження емпатії як чинника розвитку особистісних складових професійної самореалізації майбутніх рятувальників.

Методи

Для реалізації мети та визначення необхідних параметрів нами було проведено наступні психодіагностичні методики: "Діагностика рівня емпатійних здібностей" В. Бойко (Любіна, 2018); "Вивчення мотиваційного профілю особистості" Ш. Річі і П. Мартіна (Річі, 2004); "Визначення життєвих цілей та цінностей особистості" П. Іванова, Є. Колобова (Фетіскін, 2002); "Діагностика рівня готовності до ризику" А. Шуберта; "SACS" С. Хобфолла (в адаптації Н. Водоп'янової і О. Старченкової) (Водоп'янова, 2009); "Прогноз" (оцінка нервово-психічної нестійкості) (Корольчук, 2004). Як додаткову змінну використано середній бал. Для встановлення взаємозв'язку досліджуваних параметрів нами було здійснено кореляційне аналізування за допомогою програми математичної статистики SPSS v. 20. У дослідженні взяли участь 172 курсанти четвертого та п'ятого курсів спеціальності "Пожежна безпека" Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

Table 1. The study results according to the Diagnostics of empathic abilities by V. Boyko

Таблиця 1. Результати дослідження за методикою “Діагностика рівня емпатійних здібностей” В. Бойко

Empathy levels Рівні емпатійності	M	SD
High level Високий рівень	31.2	1.92
Average level Середній рівень	20.6	1.72
Underestimated level Занижений рівень	14.3	2.1

Note: M – arithmetic mean; SD – standard deviation.

Примітка: M – середнє арифметичне; SD – середнє квадратичне відхилення.

demonstrate the ability to set challenging goals and achieve them.

Democracy, openness, financial security, power, influence, health, personal growth, attachment, and love prevail among the cadets’ life goals and values. In addition, the subjects set their sights on safety and security, which explain their professional choice. The results of the study of goals and values are presented in Table 3.

The subjects are mostly willing to take risks. However, the majority is willing to take risks “wisely” and under certain conditions. Table 4 renders the study results according to A. Schubert risk propensity test.

Table 5 presents the study results following SACS by S. Hobfoll. The studied rescue cadets most frequently carry out assertive, cautious, impulsive, and aggressive actions.

The study results according to the “Forecast” method are presented in Table 6. The participants mostly have indicators of high and normal levels.

In order to determine the effects of empathy on the formation of professional self-realization, correlation analysis was conducted. It allows the authors to confirm the interrelation between empathy and professional self-realization characteristics. A high level of empathy demonstrates interrelations with the following parameters: safety and security ($r = .657$; $p \leq .01$), service to people ($r = .673$; $p \leq .01$), spiritual culture ($r = .568$; $p \leq .01$), personal growth ($r = .521$; $p \leq .01$), a sense of satisfaction ($r = .597$; $p \leq .01$), risk propensity ($r = .697$; $p \leq .01$), assertive actions ($r = .653$; $p \leq .01$), establishing social contact ($r = .598$; $p \leq .01$), impulsive actions ($r = .478$; $p \leq .05$), aggressive

Table 2. The results according to S. Ritchie & P. Martin motivational profile test

Таблиця 2. Результати дослідження за методикою “Вивчення мотиваційного профілю особистості” Ш. Річі і П. Мартіна

Scale Шкала	M	SD
Need for high wages Потреба у високій заробітній платні	53.27	1.71
Need for good working conditions Потреба в хороших умовах праці	42.22	1.53
Need for well-structured work Потреба в чіткому структуруванні роботи	60.23	2.11
Need for social contacts Потреба в соціальних контактах	49.12	1.72
Need to form stable relationships Потреба формувати стабільні взаємини	47.91	1.69
Need for recognition Потреба у визнанні з боку інших людей	64.38	2.31
Need to set and achieve challenging goals Потреба ставити складні цілі і досягати їх	58.22	1.97
Need to manage others Потреба керувати іншими	41.11	1.49
Need for the diversity of feelings Потреба в різноманітності відчуттів	43.61	1.65
Need to be creative Потреба бути креативним	46.32	1.67
Need for advancement, growth and progress Потреба в удосконаленні, зростанні і розвитку	55.61	2.11
Need to be in demand Потреба у затребуваності	51.51	2.01

Note: M – arithmetic mean; SD - standard deviation.

Примітка: M – середнє арифметичне; SD – середнє квадратичне відхилення.

Результати

На основі проведеного дослідження було встановлено, що досліджувані курсанти здебільшого демонструють підвищені показники емпатійності. Результати дослідження за методикою “Діагностика рівня емпатійних здібностей” В. Бойко представлені у таблиці 1.

Мотиваційний профіль досліджено за методикою “Вивчення мотиваційного профілю особистості” Ш. Річі і П. Мартіна. Результати подано у таблиці 2. Досліджуваними

Empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization

Table 3. The study results according to the method "Determination of personal life goals and values" by P. Ivanov

Таблиця 3. Результати дослідження за методикою "Визначення життєвих цілей та цінностей особистості" П. Іванова

Goals and values Цілі та цінності	M	SD
Will, openness and democracy Воля, відкритість та демократія	3.4	2.19
Safety and security Безпека та захищеність	5.6	2.17
Service to people Служіння людям	11.1	1.89
Power and influence Влада та вплив	10.1	2.01
Popularity Популярність	11.9	1.87
Autonomy Автономність	14.5	1.58
Financial security Матеріальне забезпечення	8.3	2.12
Spiritual culture Духовна культура	14.7	1.55
Personal growth Особистісне зростання	10.8	1.91
Health Здоров'я	7.3	2.06
Attachment and love Прив'язаність та кохання	12.2	1.81
Attractiveness Привабливість	12.6	1.76
Sense of satisfaction Відчуття задоволення	13.3	1.71
Interpersonal relationships Міжособистісні стосунки	13.7	1.67
Spiritual and religious life Духовно-релігійне життя	14.1	1.61

Note: M – arithmetic mean; SD - standard deviation.

Примітка: M – середнє арифметичне; SD – середнє квадратичне відхилення.

actions ($r = .497$; $p \leq .05$), a favorable forecast of neuropsychic stability ($r = .541$; $p \leq .01$), the need for social contacts ($r = .578$; $p \leq .01$), the need to form stable relationships ($r = .427$; $p \leq .05$), the need for advancement, growth and development ($r = .576$; $p \leq .01$), the need to be in demand ($r = .488$; $p \leq .05$), GPA. 5.0-4.1 ($r = .579$; $p \leq .01$), GPA. 4.0-3.1 ($r =$

Table 4 The study results according to A. Schubert risk propensity test

Таблиця 4. Результати дослідження за методикою "Діагностика рівня готовності до ризику" А. Шуберта

Parameter value Значення параметрів	M	SD
Too cautious Занадто обережні	41.3	1.81
Average value Середнє значення	35.1	2.11
Propensity for risk Готовність до ризику	20.1	1.65

Note: M – arithmetic mean; SD – standard deviation.

Примітка: M – середнє арифметичне; SD – середнє квадратичне відхилення.

Table 5. The study results according to SACS by S. Hobfoll

Таблиця 5. Результати дослідження за методикою "SACS" С. Хобфолла

Behavior strategies Стратегії поведінки	M	SD
Assertive actions Асертивні дії	41.3	3.21.
Search for social support Пошук соціальної підтримки	20.1	2.11
Establishing social contact Встановлення соціального контакту	22.1	2.41
Precautions Обережні дії	34.3	3.09
Impulsive actions Імпульсивні дії	24.3	2.57.
Avoidance Уникнення	20.2	2.17
Manipulative actions Маніпулятивні дії	31.2	2.87
Antisocial actions Асоціальні дії	19.5	1.88
Aggressive actions Агресивні дії	33.2	3.01

Note: M – arithmetic mean; SD - standard deviation.

Примітка: M – середнє арифметичне; SD – середнє квадратичне відхилення.

є майбутні рятувальники, які найбільше прагнуть визнання зі сторони інших людей, потребують чіткого структурування в роботі, хочуть бути потрібними та прагнуть розвиватись та вдосконалюватись, потребують високого фінансового забезпечення своєї професійної діяльності. Також вони демонструють

Table 6. The study results according to the “Forecast” method

Таблиця 6. Результати дослідження за методикою “Прогноз”

Neuropsychic stability level	M	SD
High	33.6	1.88
Normal	27.3	1.82
Satisfactory	20.4	1.65
Low	10.2	1.39

Note: M – arithmetic mean; SD - standard deviation.

Примітка: M – середнє арифметичне; SD – середнє квадратичне відхилення.

.511; $p \leq .01$). The results of high-level empathy correlations are shown in Table 7.

By relying on the results of interrelations between high-level empathy and parameters of professional self-realization, one can argue that empathy can also be an indicator of the professional self-realization of future rescuers because it has close connections with essential professional qualities and features. Empathic rescuers are more willing to take risks to rescue victims: they feel the need to help people. They usually act confidently and decisively to provide the necessary assistance. Rescuers may be impulsive enough when observing suffering people, and thus, they tend to take reckless steps to save them faster. Cadets with a high level of empathy often experience aggression when it is impossible to provide extreme care. They are also often aggressive towards colleagues who perform poorly in rescuing victims, either emergency eyewitnesses or participants who prevent them from working effectively and quickly. They are well aware of the importance of feeling safe and the need to understand that you will be saved and protected when needed. Such cadets have a high spiritual culture which marks their desire for comprehensive development, possession of high national value, integration into social institutions, as well as patriotism and commitment to the people of Ukraine, to whom they pledged allegiance. High-level empathy encourages students not only to grow personally but also professionally. The ability to realize a motive for helping allows them to feel maximum satisfaction with their future work. They need to establish stable professional relationships and build social ties with ease. Thus, the beforementioned contributes to their professionalization. In addition, the ability to empathize will assist in positive social adaptation. Empathic cadets have high

Table 7. High-level empathy correlations

Таблиця 7. Кореляційні зв'язки високого рівня емпатії

Indicator Показник	Correlation coefficient Коефіцієнт кореляції	Significance value Рівень значущості
Safety and security Безпека та захищеність	.657	.01
Service to people Служіння людям	.673	.01
Spiritual culture Духовна культура	.568	.01
Personal growth Особистісне зростання	.521	.01
Sense of satisfaction Відчуття задоволення	.597	.01
Risk propensity Готовність до ризику	.697	.01
Assertive actions Асертивні дії	.653	.01
Establishing social contact Встановлення соціального контакту	.598	.01
Impulsive actions Імпульсивні дії	.478	.05
Aggressive actions Агресивні дії	.497	.05
Favorable forecast Сприятливий прогноз	.541	.01
Need for social contacts Потреба в соціальних контактах	.578	.01
Need to form stable relationships Потреба формувати стабільні взаємини	.427	.05
Need for advancement, growth and development Потреба у вдосконаленні, зростанні та розвитку	.576	.01
Need to be in demand Потреба у затребуваності	.488	.05
GPA 5.0-4.1 Середній бал 5.0-4.1	.579	.01
GPA .0-3.1 Середній бал 4.0-3.1	.511	.01

neuropsychic stability, which indicates the ability to take rapid, coordinated, and confident actions to save people rather than emotional resonance with victims. Empathy, which acts as a motive for the professional activities of future rescuers, shapes a steady desire for professional development and continuous improvement of professional skills. This is confirmed by the fact that cadets with strong empathy demonstrate high academic performance, and hence they acquire knowledge and skills amply. We also notice that empathic respondents show high well-being after undergoing a stimulator of professional activity. Step by step, they methodically carry out emergency and rescue actions to save the victims quickly.

The average level of empathy has interrelations with the following parameters: safety and security ($r = .522$; $p \leq .01$), service to people ($r = .489$; $p \leq .05$), spiritual culture ($r = .453$; $p \leq .05$), risk propensity ($r = .513$; $p \leq .01$), average risk propensity ($r = .639$; $p \leq .01$), establishing social contact ($r = .491$; $p \leq .05$), favorable forecast ($r = .521$; $p \leq .01$), and the need to build stable relationships ($r = .473$; $p \leq .05$). For clarity, the correlation results of average-level empathy are shown in Table 8.

Table 8. Correlations of average-level empathy
Таблиця 8. Кореляційні зв'язки середнього рівня емпатії

Indicator Показник	Correlation coefficient Коефіцієнт кореляції	Significance value Рівень значимості
Safety and security Безпека та захищеність	.522	.01
Service to people Служіння людям	.489	.05
Spiritual culture Духовна культура	.453	.05
Risk propensity Готовність до ризику	.513	.01
Average risk propensity Середні показники готовності до ризику	.639	.01
Establishing social contact Встановлення соціального контакту	.491	.05
Favorable forecast Сприятливий прогноз	.521	.01
Need to form stable relationships Потреба формувати стабільні взаємини	.473	.05

здатність ставити перед собою складні цілі та реалізувати їх.

Серед життєвих цілей та цінностей у досліджуваних курсантів переважає демократія, відкритість, матеріальне забезпечення, влада, вплив, здоров'я, особистісне зростання, прив'язаність, кохання. Також цілком досліджуваних є безпека та захищеність, цим можемо пояснити обрану ними професію. Результати дослідження цілей та цінностей представлено у таблиці 3.

Досліджувані здебільшого готові йти на ризик. Проте, значна частина готова ризикувати з "розумом" та за певних умов. У таблиці 4 подано результати дослідження за методикою "Діагностика рівня готовності до ризику" А. Шуберта.

У таблиці 5 подано результати дослідження за методикою "SACS" С. Хобфола. Найчастіше досліджувані курсанти-рятувальники здійснюють асертивні, обережні, імпульсивні та агресивні дії.

Результати дослідження за методикою "Прогноз" подано у таблиці 6. Досліджувані здебільшого мають показники високого та нормального рівнів.

З метою встановлення впливу емпатії на формування професійної самореалізації нами було здійснено кореляційне аналізування. Проведене кореляційне аналізування дозволяє засвідчити взаємозв'язок емпатії та параметрів професійної самореалізації. Високий рівень емпатії демонструє взаємозв'язки із такими параметрами, як: безпека та захищеність ($r = .657$; $p \leq .01$), служіння людям ($r = .673$; $p \leq .01$), духовна культура ($r = .568$; $p \leq .01$), особистісне зростання ($r = .521$; $p \leq .01$), відчуття задоволення ($r = .597$; $p \leq .01$), готовність до ризику ($r = .697$; $p \leq .01$), асертивні дії ($r = .653$; $p \leq .01$), встановлення соціального контакту ($r = .598$; $p \leq .01$), імпульсивні дії ($r = .478$; $p \leq .05$), агресивні дії ($r = .497$; $p \leq .05$), сприятливий прогноз нервово-психічної стійкості ($r = .541$; $p \leq .01$), потреба в соціальних контактах ($r = .578$; $p \leq .01$), потреба формувати стабільні взаємини ($r = .427$; $p \leq .05$), потреба у вдосконаленні, зростанні та розвитку ($r = .576$; $p \leq .01$), потреба у затребуваності ($r = .488$; $p \leq .05$), середній бал 5.0-4.1 ($r = .579$; $p \leq .01$), середній бал 4.0-3.1 ($r = .511$; $p \leq .01$). Наглядно результати кореляційних зв'язків високого рівня емпатії у таблиці 7.

На основі отриманих результатів взаємозв'язків високого рівня емпатії та параметрів професійної самореалізації можемо стверджувати, що емпатія також може виступати показником професійної самореалізації майбутніх

Cadets with an average level of empathy have virtually the same qualities as those with a high level of empathy, but they are ready to take risks only in particular situations. In cadets with low neuropsychic stability, the overall effectiveness of emergency rescue work decreases amidst uncertainty and danger since they largely succumb to adverse stimuli and, ultimately, more often make mistakes. However, some scientists consider emotions related to the tasks, professional activity, and uncertainty of extreme and emergency situations the main reasons causing mistakes.

A low level of empathy correlates with indicators such as: power and influence ($r = .477$; $p \leq .05$), a sense of satisfaction ($r = .591$; $p \leq .01$), average risk propensity ($r = .568$; $p \leq .01$), impulsive actions ($r = .452$; $p \leq .05$), anti-social actions ($r = .552$; $p \leq .01$), aggressive actions ($r = .621$; $p \leq .01$), the need for high wages ($r = .654$; $p \leq .01$), the need for recognition ($r = .439$; $p \leq .01$), GPA 4.0-3.1 ($r = .587$; $p \leq .01$), GPA 3.0 and below ($r = .452$; $p \leq .05$). Table 9 presents the results of low empathy correlations.

Table 9. Low empathy correlations
Таблиця 9. Кореляційні зв'язки низького рівня емпатії

Indicator Показник	Correlation coefficient Коефіцієнт кореляції	Significance value Рівень значимості
Power and influence Влада та вплив	.477	.05
Sense of satisfaction Відчуття задоволення	.591	.01
Average risk propensity Середні показники готовності до ризику	.568	.01
Impulsive actions Імпульсивні дії	.452	.05
Antisocial actions Асоціальні дії	.552	.01
Aggressive actions Агресивні дії	.621	.01
Need for high wages Потреба у високій заробітній платні	.654	.01
Need for recognition Потреба у визнанні з боку інших	.439	.01
GPA 4.0-3.1 Середній бал 4.0-3.1	.587	.01
GPA 3.0 and below Середній бал 3.0 і нижче	.452	.05

рятувальників. Оскільки має тісні зв'язки з важливими професійними якостями та особливостями. Емпатійні рятувальники швидше готові ризикувати заради порятунку потерпілих, вони відчують необхідність допомагати людям. Здебільшого діють впевнено та рішуче для надання необхідної допомоги. Деякі імпульсивними можуть бути у ситуації спостереження за стражданнями людей, схильні робити необдуманих кроків, щодо швидшого їх порятунку. У курсантів із високим рівнем емпатії часто спостерігається агресія, коли унеможливується надання екстремальної допомоги. Часто агресія виливається у бік колег, які неякісно здійснюють роботи з порятунку потерпілих або ж у сторону очевидців чи учасників надзвичайної ситуації, які заважають ефективно та швидко працювати. Добре розуміють важливість відчуття безпеки та необхідність розуміння того, що тебе врятують та захистять при потребі. Володіють високою духовною культурою, що дозволяє говорити про їх прагнення до всебічного розвитку, наявності високої національної цінності, інтегрованість у соціальні інститути, а також патріотизм і відданість народові України, якому присягали на вірність. Високий рівень емпатії спонукає курсантів не лише до особистісного, а й професійного зростання. Можливість забезпечення мотиву надання допомоги дозволяє відчувати їм максимум задоволення від майбутньої роботи. Мають потребу у встановленні стабільних професійних взаємин та з легкістю налагоджують соціальні зв'язки, що сприяє покращенню процесу професіоналізації. Також здатність до емпатії сприятиме позитивній адаптації у суспільстві. У емпатійних курсантів спостерігаються високі показники нервово-психічної стійкості, що говорить про можливість здійснення швидких, координованих та впевнених дій, спрямованих на порятунок людей, а не про емоційний резонанс із потерпілими. Емпатія, яка виступає як мотив професійної діяльності майбутніх рятувальників, формує стійке прагнення до професійного розвитку та постійного вдосконалення професійної майстерності. Це підтверджується тим, що курсанти із високим рівнем емпатії демонструють високі показники у навчанні, отже здобувають в повній мірі знання та навички. Також бачимо, що емпатійні респонденти демонструють високі показники психофізичного стану після проходження стимулятора професійної діяльності. Вони методично, крок

Cadets with a low level of empathy are ready to take risks only under minimum losses for themselves that is not allowed for the rescuer's profession. Such cadets tend to be violent and aggressive, decide not to take risks to avoid failure, and have internal fears related to professional activities. They prefer to respond to problems by frustration. Without support, assistance, and proper understanding, they can express aggression. Cadets under consideration demonstrate a desire to avoid empathogenic situations and empathize.

Discussion

Analysis of the research findings makes it possible to state that empathy affects the rescuer's personality and professional self-realization. Thus, the application of correlation analysis revealed close interrelations with the parameters of professional self-realization and the most essential personal qualities of future rescuers, which also influence further successful professionalization. It refers to the desire to serve people, advance personally and professionally, achieve goals, risk readiness, high academic performance, in particular, in majorities, etc.

In general, our study echoes the contributions of other scientists who have studied the impact of empathy on the professional formation and regarded empathy as the basis of professional activity of representatives of helping professions and types of such activities, e.g., volunteering (Veloski, 2006; Koval, 2021). It is also in line with the studies confirming the positive impact of empathy on the learning process, interest in career and professional self-realization, in particular, in medical students (Delgado Bolton, 2022; Hojat, 2020).

According to I. Popovych, the issue of professional growth, self-realization and professional health of specialists is a reflection of the more general problem of the ratio between personality and profession (Popovych, 2018) and specialists' model of the expected future (Popovych, 2015) as the realization of social expectations (Popovych, 2014).

Despite the availability of scientific papers that are relevant to our research and complement it, there are no studies that relate to the actual impact

за кроком, здійснюють аварійно-рятувальні дії з метою швидкого порятунку потерпілих.

Середній рівень емпатії має взаємозв'язки з такими параметрами, як: безпека та захищеність ($r = .522$; $p \leq .01$), служіння людям ($r = .489$; $p \leq .05$), духовна культура ($r = .453$; $p \leq .05$), готовність до ризику ($r = .513$; $p \leq .01$), середні показники готовності до ризику ($r = .639$; $p \leq .01$), встановлення соціального контакту ($r = .491$; $p \leq .05$), сприятливий прогноз ($r = .521$; $p \leq .01$), потреба формувати стабільні взаємини ($r = .473$; $p \leq .05$). Для наочності результати кореляційних зв'язків середнього рівня емпатії зображено у таблиці 8.

Курсанти із середнім рівнем емпатії наділені практично такими ж якостями як і з високим, проте готові ризикувати лише в певних ситуаціях. У курсантів з низьким рівнем нервово-психічної стійкості в умовах невизначеності та небезпеки знижується загальний рівень ефективності аварійно-рятувальної роботи, оскільки вони значною мірою піддаються впливу негативних подразників та зрештою частіше допускають помилки. Проте, деякі науковці, основними причинами, що призводять до помилок, вважають емоції, пов'язані з поставленими завданнями, професійною діяльністю та невизначеністю екстремальних та надзвичайних ситуацій.

Низький рівень емпатії корелює з такими показниками, як: влада та вплив ($r = .477$; $p \leq .05$), відчуття задоволення ($r = .591$; $p \leq .01$), середні показники готовності до ризику ($r = .568$; $p \leq .01$), імпульсивні дії ($r = .452$; $p \leq .05$), асоціальні дії ($r = .552$; $p \leq .01$), агресивні дії ($r = .621$; $p \leq .01$), потреба у високій заробітній платні ($r = .654$; $p \leq .01$), потреба у визнанні з боку інших ($r = .439$; $p \leq .01$), середній бал 4.0-3.1 ($r = .587$; $p \leq .01$), середній бал 3.0 і нижче ($r = .452$; $p \leq .05$). У таблиці 9 подано результати кореляційних зв'язків низького рівня емпатії.

Курсанти з низьким рівнем емпатії готові ризикувати лише в ситуації найменших втрат для них самих, що для професії рятувальника не допускається. Курсанти із низьким рівнем емпатії демонструють схильність до жорстокості та агресивності, з метою уникнути невдачі приймають рішення не ризикувати, також мають деякі внутрішні страхи пов'язані з професійною діяльністю. На проблеми схильні реагувати фрустрацією. Не отримуючи підтримки, допомоги та належного розуміння, схильні демонструвати агресію.

of empathy on the formation of professional self-realization. It occurs because empathy is mostly considered an important professional quality of psychologists, psychotherapists, educators, social workers, doctors, volunteers, and other representatives of socionomy professions. This study complements our previous research and proves that empathy has a significant impact not only on the future activities of rescue students but also contributes to positive professional self-realization.

We assume that our study will expand the boundaries of professional selection of training candidates who are characterized by empathy, strong motivation, readiness to perform official duties, and desire for professional self-realization, which will improve the performance of operational tasks.

Conclusions

The future rescuers under research demonstrate high rates of empathy, are most eager for recognition from others, need well-structured work, want to be in demand and seek to advance and progress, require high financial security for their professional activities, are able to set complex goals and achieve them. They strive for democracy, tangible support, power, health, personal growth, and love. The participants focus on safety and security and hence they are ready to take risks, and carry out assertive, cautious, impulsive, and aggressive actions.

Correlation analysis found that empathic cadets need safety and security, service to people, being in demand, stable relationships and social contacts, are endowed with spiritual culture, strive for personal growth and a sense of satisfaction, are ready for risk regardless of the possible consequences for themselves, show a tendency to assertive, impulsive, and aggressive actions, establish social contacts with ease, have a favorable forecast of neuropsychic stability, seek personal and professional improvement, and have high academic performance (GPA is 5.0-4.1 and 4.0-3.1). Cadets with an average level of empathy need safety and security, service to people, and stable relationships with others. Cadets with low empathy strive for power, influence, and satisfaction, have average risk readiness,

Демонструють прагнення уникати емпатогенних ситуацій та проявляти співчуття.

Дискусія

Аналізування отриманих результатів дослідження дозволяє нам стверджувати, що емпатія в цілому чинить вплив на особистість рятувальника та його професійну самореалізацію. Позаяк, у результаті застосування кореляційного аналізування було з'ясовано тісні взаємозв'язки з параметрами професійної самореалізації та найважливішими особистісними якостями майбутніх рятувальників, які також впливають на успішну подальшу професіоналізацію, зокрема, із прагненням служити людям, особистісного та професійного вдосконалення, досягати поставлених цілей, готовністю до ризику, мають високі показники навчання, зокрема у профільних дисциплінах та ін.

Загалом, наше дослідження перегукується з працями інших науковців, які вивчали вплив емпатії на професійне становлення, а також вважають емпатію основою професійної діяльності представників допомагаючих професій та інших видів допомагаючої діяльності, зокрема волонтерства (Veloski, 2006; Koval, 2021). Також із дослідженнями, що засвідчують позитивний вплив емпатії на процес навчання, зацікавленість у кар'єрі та реалізацію у професії, зокрема у студентів медичного профілю (Delgado Bolton, 2022; Hojat, 2020).

На думку І. Поповича, проблема професійного зростання, самореалізації та професійного здоров'я фахівців є відображенням більш загальної проблеми співвідношення особистості і професії загалом (Попович, 2018) та конструювання фахівцями моделі очікуваного майбутнього (Попович, 2015), як реалізації соціальних очікувань (Попович, 2014).

Попри наявність наукових праць, які є дотичними до нашого дослідження та доповнюють його, немає розвідок які б стосувались власне впливу емпатії на формування професійної самореалізації. Позаяк, емпатія здебільшого вважається важливою професійною якістю психологів, психотерапевтів, педагогів, соціальних працівників, медиків, волонтерів та інших представників соціономічних професій. Проведене дослідження доповнює наші попередні дослідження та підтверджує те, що емпатія чинить неабиякий вплив не лише на майбутню діяльність курсантів-рятувальників, а й сприяє позитивній професійній самореалізації.

Припускаємо, що наше дослідження

Empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization

are impulsive, prone to antisocial and aggressive actions, need high wages and recognition from others, and their GPA is much lower than that of cadets with high and average empathy.

The conducted research emphasizes the importance of empathy development in future rescuers. Empathetic cadets–future rescuers will be more interested in learning specialized subjects and honing their practical skills, as they will understand the level of their responsibility placed to save the injured population. In the future, a high level of empathy will encourage them – employees of the State Emergency Service of Ukraine – to advance their professional qualifications and professional development and generally promote professional self-realization.

Our theoretical and empirical research does not exhaust all relevant issues concerning individual components of the professional self-realization of future rescuers and empathy as the main factor in their development. Therefore, we consider the research of gender and age aspects of professional self-realization, incl. its informative parameters, promising.

References

- Becker, J. P., Paixão, R., & Quartilho, M.J. (2022). Dynamic Psychotherapy as a PTSD Treatment for Firefighters: A Case Study. *Healthcare*, 10(3), 530. <https://doi.org/10.3390/healthcare10030530>
- Bodalev, A. A., Stolin, V. V., & Avanesov, V. S. (2006). *Obshchaya psikhodiagnostika [General psychodiagnostics]*. Moscow: Vldos [in Russian].
- Delgado Bolton, R. C., San-Martín, M., & Vivanco, L. (2022). Role of Empathy and Lifelong Learning Abilities in Physicians and Nurses Who Work in Direct Contact with Patients in Adverse Working Conditions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 3012. URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph19053012>
- Fetiskin, N.P., Kozlov, V.V., & Manuylov, G.M. (2002). *Sotsialno-psikhologicheskaya diagnostika razvitiya lichnosti i mal'kh grupp [Socio-psychological diagnostics of the development of personality and small groups]*. Institute of Psychotherapy [in Russian].
- Healy, N. A., & Vujanovic, A. A. (2021). PTSD symptoms and suicide risk among firefighters: The moderating role of sleep disturbance. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 13(7), 749-758. <https://doi.org/10.1037/tra0001059>

дозволить розширити межі професійного відбору кандидатів на навчання, які будуть характеризуватися емпатійністю, стійкою мотивацією, готовністю до виконання службових обов'язків та прагненням до професійної самореалізації, що однозначно покращить якість виконання бойових завдань.

Висновки

Досліджувані майбутні рятувальники демонструють високі показники емпатійності, найбільше прагнуть визнання зі сторони інших людей, потребують чіткого структурування в роботі, хочуть бути потрібними та прагнуть розвиватись та вдосконалюватись, потребують високого фінансового забезпечення своєї професійної діяльності, здатні ставити перед собою складні цілі та реалізовувати їх. Прагнуть до демократії, матеріального забезпечення, влади, здоров'я, особистісного зростання та кохання. Також ціллю досліджуваних є безпека та захищеність. Готові йти на ризик, здійснюють асертивні, обережні, імпульсивні та агресивні дії.

Кореляційним аналізуванням було встановлено, що емпатійні курсанти мають потребу у безпеці та захищеності, служінню людям, у затребуваності, стабільних взаєминах, в соціальних контактах, наділені духовною культурою, прагнуть до особистісного зростання та отримувати відчуття задоволення, готові до ризику не залежно від можливих наслідків для себе, демонструють схильність до асертивних, імпульсивних та агресивних дій, з легкістю встановлюють соціальні контакти, мають сприятливий прогноз нервово-психічної стійкості, прагнуть до особистісного та професійного вдосконалення, мають високі показники навчання (середній бал 5.0-4.1 та 4.0-3.1). Курсанти із середнім рівнем емпатії мають потребу у безпеці та захищеності, служінню людям, формувати стабільні взаємостосунки із оточуючими. Курсанти із низьким рівнем емпатії прагнуть до влади та впливу, прагнуть до задоволення, середні показники готовності до ризику, імпульсивні, схильні до асоціальних та агресивних дій, мають потребу у високій заробітній платні та у визнанні з боку інших, середній бал значно нижчий ніж у курсантів з високим та середнім рівнями емпатії.

На основі проведеного дослідження можемо говорити про важливість розвитку емпатії у майбутніх рятувальників. Наділені емпатією

- Hojat, M., DeSantis, J., Shannon, S.C., Speicher, M.R., Bragan, L., & Calabrese, L. H. (2020). Empathy as related to gender, age, race and ethnicity, academic background and career interest: A nationwide study of osteopathic medical students in the United States. *Medical Education*, 54, 571-581. <https://doi.org/10.1111/medu.14138>
- Hunt, P., Denieffe, S., & Gooney. (2019). Running on empathy: Relationship of empathy to compassion satisfaction and compassion fatigue in cancer healthcare professionals. *Cancer care*, 28 (5) <https://doi.org/10.1111/ecc.13124>
- Koval, H. V., & Spitsyna, L. V. (2021). Empathy as a resource of socio-psychological support in the system of factors of volunteering. *Insight: the psychological dimensions of society*, 5, 30-45. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2021-5-3>
- Korolchuk, M. S. (2004). *Psykhofiziologhiia diialnosti [Psychophysiology of activity]*. K.: Elha, NikaTsentr [in Ukrainian].
- Liubina, L. A., Borysiuk, A. S., & Radchuk, V. M. (2018). *Psykhodiahnostyka [Psychodiagnostics]*. Chernivtsi [in Ukrainian].
- Popovych, I. S. (2018). Vplyv sotsialno-psykholohichnykh ochikuvan na profesiine zrostannia ta profesiine zdorovia fakhivtsiv [Influence of social and psychological expectations on professional growth and professional health of specialists]. *Teoretychni i prykladni problemy psykholohii – Theoretical and applied problems of psychology*, 2(46), 129-139 [in Ukrainian].
- Popovych, I. S. (2015). Konstruiuvannia osobystistiu modeli ochikuvanoho maibutnoho [Construction of a model of the expected future by the individual]. *Naukovyi visnyk KhDU. Psykholohichni nauky – Scientific Bulletin of KhSU. Psychological Sciences*, 6, 145-154 [in Ukrainian].
- Popovych, I. S. (2014). Sotsialnyye ozhidaniya v teoriyakh motivatsii lichnosti [Social expectations in theories of personality motivation]. *Vestnik Permskogo universiteta. Filosofiya. Psikhologiya. Sotsiologiya – Bulletin of the Perm University. Philosophy. Psychology. Sociology*, 4(20), 53-63 [in Russian].
- Richi, Sh. & Martin, P. (2004). *Upravleniye motivatsiyey [Motivation management]*. Moscow : Yuniti-Dana [in Russian].
- Shebanova, V., & Nikitenko, H. (2019). Features of motivation of military personnel to military professional activities. *Insight: the psychological dimensions of society*, 2, 31-36. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2019-2-4>
- Vavryniv, O. S. (2020). Sotsialno-psykholohichni osoblyvosti formuvannia profesiinoi empatii maibutnikh riaduvanykh [Socio-psychological features of the formation of professional empathy of futureкурсанти – майбутні рятувальники будуть з більшою цікавістю вивчати спеціальні дисципліни та відточувати практичні навички, позаяк розумітимуть рівень відповідальності, покладений на них за порятунок потерпілого населення. У майбутньому – у працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, високий рівень емпатії спонукатиме їх до підвищення професійної кваліфікації, професійного розвитку та загалом сприятиме професійній самореалізації.
- Здійснене нами теоретико-емпіричне дослідження не вичерпує усіх актуальних запитань щодо особистісних складових професійної самореалізації майбутніх рятувальників та емпатії як основного чинника їх розвитку. Тому, перспективним вважаємо дослідження гендерних та вікових аспектів професійної самореалізації, зокрема її змістових параметрів.
- Список використаних джерел**
- Becker J. P., Paixão, R., Quartilho, M. J. Dynamic Psychotherapy as a PTSD Treatment for Firefighters: A Case Study. *Healthcare*, 10(3), 2022. P. 530. <https://doi.org/10.3390/healthcare10030530>
- Бодалев А. А., Столин В. В., Аванесов В. С. Общая психодиагностика. М.: Владос, 2006.
- Delgado Bolton RC, San-Martín M, Vivanco L. Role of Empathy and Lifelong Learning Abilities in Physicians and Nurses Who Work in Direct Contact with Patients in Adverse Working Conditions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 2022. P. 3012. <https://doi.org/10.3390/ijerph19053012>
- Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. Институт психотерапии, 2002. 399 с
- Healy, N. A., & Vujanovic, A. A. PTSD symptoms and suicide risk among firefighters: The moderating role of sleep disturbance. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 2021,13(7), 749-758. <https://doi.org/10.1037/tra0001059>
- Hojat M., DeSantis J., Shannon S. C., Speicher M. R., Bragan L., Calabrese L. H. Empathy as related to gender, age, race and ethnicity, academic background and career interest: A nationwide study of osteopathic medical students in the United States. *Med Educ.*, 2020, 54, 571-581. <https://doi.org/10.1111/medu.14138>
- Hunt P., Denieffe S., Gooney. Running on empathy: Relationship of empathy to compassion satisfaction and compassion fatigue in cancer healthcare professionals. 2019, 28 (5). <https://doi.org/10.1111/ecc.13124>
- Koval H. V., Spitsyna L. V. Empathy as a resource

Empathy as a factor in the development of personal components of future rescuers' professional self-realization

- rescuers]. *Candidate's thesis*. Severodonetsk [in Ukrainian].
- Vavryniv, O. S. (2020). Empirical study of the professional empathy of future rescuers. *Insight: the psychological dimensions of society*, 4, 57-72. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2020-4-4>
- Veloski, J, Hojat, M. (2006). *Measuring specific elements of professionalism: Empathy, teamwork, and lifelong learning*. In: DT Stern, ed. *Measuring Medical Professionalism*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Vodopianova, N.E. (2009). *Psikhodiagnostika stressa [Psychodiagnosics of stress]*. St. Petersburg: Piter [in Russian].
- Wagner, S., White, N., Randall, C., Regehr, C., White, M., Alden, L., et al. (2021). Mental Disorders in Firefighters Following Large-Scale Disaster. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 15(4), 504-517. <https://doi.org/10.1017/dmp.2020.6>
- Weisz, E., Ong, D. C., Carlson, R. W., & Zaki, J. (2021). Building empathy through motivation-based interventions. *Emotion*, 21(5), 990-999. <https://doi.org/10.1037/emo0000929>
- Zegel, M., Lebeaut, A., Healy, N., Tran, J. K., & Vujanovic, A. A. (2022). Mental Health Correlates of Probable Posttraumatic Stress Disorder, Probable Alcohol Use Disorder, and Their Co-Occurrence among Firefighters. *Behavior Modification*, 46(2), 395-421. <https://doi.org/10.1177/01454455211033517>
- of socio-psychological support in the system of factors of volunteering. *Insight: the psychological dimensions of society*, 2021, 5, 30-45. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2021-5-3>
- Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ельга, НікаЦентр, 2004. С. 285-290.
- Любіна Л.А., Борисюк А.С., Радчук В.М. Психодіагностика: навч. посіб. Чернівці, 2018. 276 с.
- Попович І. С. Вплив соціально-психологічних очікувань на професійне зростання та професійне здоров'я фахівців. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*, 2018, № 2 (46). С. 129-139.
- Попович І. С. Конструювання особистістю моделі очікуваного майбутнього. *Науковий вісник ХДУ. Психологічні науки*, 2015, № 6, 145-154.
- Попович И. С. Социальные ожидания в теориях мотивации личности. *Вестник Пермского университета. Философия. Психология. Социология*. 2014. Вып. 4(20). С. 53-63.
- Ричи Ш., Мартин П. Управление мотивацией. М.: Юнити-Дана, 2004. 399 с.
- Shebanova V., Nikitenko N. Features of motivation of military personnel to military professional activities. *Insight: the psychological dimensions of society*, 2019, 2. 31-36. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2019-2-4>
- Вавринів О. Соціально-психологічні особливості формування професійної емпатії майбутніх рятувальників: дис. ... канд. психол. н.: 19.00.05, Северодонецьк, 2020. 265с.
- Vavryniv, O. S. Empirical study of the professional empathy of future rescuers. *Insight: the psychological dimensions of society*, 2020, 4, 57-72. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2020-4-4>
- Veloski J, Hojat M. *Measuring specific elements of professionalism: Empathy, teamwork, and lifelong learning*. In: DT Stern, ed. *Measuring Medical Professionalism*. Oxford, UK: Oxford University Press; 2006; 117-145.
- Водопьянова Н. Е. Психодіагностика стресса: уч. посіб. СПб: Питер, 2009. 336 с
- Wagner, S., White, N., Randall, C., Regehr, C., White, M., Alden, L., ... Krutop, E. (2021). Mental Disorders in Firefighters Following Large-Scale Disaster. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 15(4), 504-517. <https://doi.org/10.1017/dmp.2020.6>
- Weisz, E., Ong, D. C., Carlson, R. W., & Zaki, J. Building empathy through motivation-based interventions. *Emotion*, 2021, 21(5), 990-999. <https://doi.org/10.1037/emo0000929>
- Zegel M., Lebeaut A., Healy N, Tran J. K., Vujanovic A. A. Mental Health Correlates of Probable Posttraumatic Stress Disorder, Probable Alcohol Use Disorder, and Their Co-Occurrence among Firefighters. *Behavior Modification*. 2022; 46(2), 395-421. <https://doi.org/10.1177/01454455211033517>

